

بگو همه باید بخونن!

عنوان این یادداشت جمله‌ای است که آیت‌الله خامنه‌ای قبل از اقامه نماز بر پیکر آیت‌الله هاشمی رفسنجانی خطاب به مکبر آن نماز بیان کرد تا به گوش مردم برساند.

گرچه بیان عبارات نماز میت توسط مأمومین از احکام آن نماز است اما در نمازهای رهبری این محتوا متناسب با شخصیت میت از نگاه ایشان، متفاوت بوده است.

مرحوم هاشمی رفسنجانی در نوزدهم دی ماه ۱۳۹۵ چشم از جهان فرو بست. رهبری پیش از اقامه نماز بر پیکر او، پیام تسلیتی برای درگذشتش صادر کرده بود. در آن پیام ضمن اشاره به سابقه ۵۹ ساله «همکاری و همدلی» دوجانبه میان خود و او، هاشمی را «تکیه‌گاه» خویش و درگذشتش را «سخت و جانکاه» نامید. رهبری البته به «اختلاف نظرها و اجتهادهای متفاوت» او با خود «در برهه‌هایی از این

دوران طولانی» نیز اشاره کرد. اختلافاتی که پیشتر در خطبه‌های نماز جمعه ۸۸ آن‌ها را «طبیعی» دانسته، تأکید کرده بود که «مردم نباید [از وجود این اختلاف] دچار توهم بشوند، چیز دیگری فکر کنند» اما بار دیگر در پیام تسلیت خویش برای درگذشت هاشمی، تصریح کرد که این اختلاف نظرها و اجتهادهای متفاوت «هرگز نتوانست پیوند رفاقتی را که سرآغاز آن در بین‌الحرمین کربلای معلی بود به کلی بگسلد» رهبری همچنین در بخشی از پیام خود نوشت: «با فقدان هاشمی اینجانب هیچ شخصیت دیگری را نمی‌شناسم که تجربه‌ای مشترک و چنین درازمدت را با او در نشیب و فرازهای این دوران تاریخ‌ساز به یاد داشته باشم.»

اما اینک ۲۱ دی ماه است و آیت‌الله خامنه‌ای می‌خواهد بر پیکر «رفیق دیرین» خود نماز گزارد. بسیاری از مردم به دقت گوش می‌دهند تا عبارات نماز را از زبان رهبری بشنوند و تکرار کنند.

تکبیر اول، دوم و سوم را رهبری مانند بسیاری دیگر از نمازهای میتی که تاکنون خوانده‌اند، ادا می‌کنند. عبارات ابتدایی تکبیر چهارم را نیز برای بسیاری دیگر از شخصیت‌ها به همان شکل خوانده‌اند تا این‌که به عباراتی اختصاصی برای هاشمی می‌رسند:

«اللَّهُمَّ احْشُرُهُ مَعَ الْمُجَاهِدِينَ؛ خداوندا! هاشمی را با مجاهدان [در راهت] محشور کن»

«اللَّهُمَّ احْشُرُهُ مَعَ الْمُنْفِقِينَ فِي سَبِيلِكَ؛ خداوندا! هاشمی را با انفاق‌کنندگان در راهت محشور کن»

رهبری پیش از آن، چنین تعبیری را در نماز میت برای کمتر کسی به کار برده بود.

رهبری در نماز خود بر هاشمی، از مجاهدت‌های او در راه پیروزی و استقرار انقلاب و تثبیت و بالندگی نظام جمهوری اسلامی و نیز از انفاق‌های فردی و اجتماعی او یاد و تجلیل می‌کند.

اما این تمام ماجرا نیست.

هاشمی یک مجتهد سیاسی بود. او با تجربه‌ای که در سال‌های طولانی مبارزه و مدیریت در بخش‌های مختلف کشور اندوخته بود، نظر، سبک و روشی مجتهدانه در کشورداری داشت. اجتهادی که در برخی موارد با دیدگاه‌های رسمی رهبری و یا با سلیقه برخی دیگر از شخصیت‌ها و گروه‌ها و حامیان آنها تفاوت داشت.

در این اختلاف‌ها شاید حقی از او یا از منتقدانش ضایع شده باشد. حتماً برخی از او گلایه‌هایی به دل دارند و نمی‌توانند صادقانه بگویند: «اللهمَّ إِنَّا لَانَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا»؛ همچنان‌که او از برخی، شکایت‌ها و گلایه‌هایی داشت و قضاوت درباره برخی اختلافات را به خدا واگذاشته بود.

این‌که در همه یا بخشی از این گلایه‌ها حق با چه کسی بود و این‌که در مسایل اختلافی چه کسی اجتهاد قوی‌تری داشت را خدا قضاوت خواهد کرد؛ اما اکنون زمان طلب بخشایش عمومی از خداوند است. نه فقط برای هاشمی بلکه برای هر کسی که در این اختلافات شاید حقی را ضایع کرده باشد.

از این رو رهبری در ادامه نماز بر پیکر هاشمی، تلاش می‌کند تا رحمت الهی را برای هر دو طرف ماجرا با این عبارات خاص جلب کند:

«اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يُجِيرُهُ وَ لَا يُجِيرُنَا مِنْكَ أَحَدٌ؛ خدایا! هیچ‌کس او و ما را در برابر تو پناه نمی‌دهد»

«و لَا يَجِدُ و لَا نَجِدُ مِنْ دُونِكَ مُلْتَجِدًا؛ خدایا! نه او و نه ما جز تو پناهی نمی‌یابیم.»

آیت‌الله خامنه‌ای سپس دعا را متوجه حال نمازگزاران کرده، خطاب به خداوند مهربان عرض کرد:

«فَلَا تَخْذُلْنَا و لَا تَرُدَّنَا فِي هَلَاكَةٍ و لَا تَرُدَّنَا بِعَذَابٍ؛ پس [خدایا!] ما را خوار مکن و به هلاکت و عذاب نیاندازمان»

«اللَّهُمَّ اذْكُرْنَا بِرَحْمَتِكَ؛ خدایا! ما را به رحمتت یاد کن»

رهبری در ادامه، مجدداً هاشمی را در دعا شریک کرده، خطاب به خداوند عرض کرد:

«اللَّهُمَّ اذْكُرْهُ وَ اذْكُرْنَا بِرَحْمَتِكَ؛ خدایا! او [هاشمی] و
ما را به رحمتت یاد کن»

«وَلَا تَذْكُرْهُ وَ لَا تَذْكُرْنَا بِخَطَايَانَا؛ خدایا! او و ما را به
خطاهای مان یاد نکن»

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ وَ ارحم وَ تَجَاوَزْ عَن مَّا تَعَلَّمَ مِنْهُ وَ مِنَّا؛
خدایا! ببخش و رحم کن و از آنچه درباره او و ما
می دانی درگذر»

«اللَّهُمَّ اعْفُ عَنْهُ وَ عَنَّا؛ خدایا! از او و از ما درگذر»

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَ لَنَا؛ خدایا غفرانت را شامل حال او و
ما کن»

رهبری در پایان نماز این مطالبه را برای همه، ۹
مراتبه تکرار کرد:

«إِلٰهِي عَفْوِكَ عَفْوِكَ عَفْوِكَ، عَفْوِكَ عَفْوِكَ عَفْوِكَ،
عَفْوِكَ عَفْوِكَ عَفْوِكَ؛ خدایا ما عفوت را می خواهیم،
عفوت را، عفوت را، عفوت را، عفوت را، عفوت را، عفوت
را، عفوت را، عفوت را، عفوت را»

امید که همه ما در همه حال به یاد خدا باشیم، او را
مراقب گفته‌ها و نوشته‌های خود بینیم و همواره به
او پناه بریم.

رضا صنعتی * دی ماه ۱۴۰۰

